

Alkalom Antall József Baráti Társaság Díszközgyűlése
Helyszín Magyarok Háza
Időpont 1997. április 8.
Előadók Duka-Zólyomi Árpád
Tőkés László

Szerkesztette Pavlics Tamás
Jegyzetekkel ellátta Grósz András
Korrektúra Palkó Katalin

antalljosef.hu

¹ „Vivere militare est...” Seneca (Epistulae morales (Epist.) 96,5)

² Seneca, Lucius Annaeus (4–65) római filozófus, drámaíró, politikus

³ 1990 tavaszán a romániai forradalmat követően több erdélyi városban – így Marosvásárhelyen is – megmozdulások robbantak ki az ott élő magyar lakosok körében a kisebbségi anyanyelvi jogok biztosítása érdekében.

⁴ Az 1990-es csehszlovákiai nyelvtörvényről bővebben: Simon Szabolcs: *Szlovákiai magyarok és nyelvtörvények*. In: Magyarok és nyelvtörvények. Szerk.: Kontra Miklós és Hattyár Helga. Budapest, Teleki László Alapítvány, 2002. 25–52. p.

⁵ „Törvényes értelemben, a magyar közjog alapján minden magyar állampolgárnak, ennek a tízmillió országának a kormányfőjeként – lélekben, érzésben 15 millió magyar miniszterelnöke kívánok lenni.” Antall József miniszterelnök kijelentése 1990. június 2-án, az MDF III. Országos Gyűlésén. In: Debreczeni József: *A miniszterelnök*. Budapest, Osiris Kiadó, 1998. 137. p.

DUKA-ZÓLYOMI ÁRPÁD

MI, FELVIDÉKI MAGYAROK

„Élni annyi, mint küzdeni.”¹ – mondta Seneca² és ez érvényes Antall Józsefre, akinek az élete küzdelem volt. Antall József velünk, felvidéki magyarokkal és nemcsak a felvidékiekkel, hanem általában a határon túli magyarokkal együttérző, sorsunkat felvállaló politikusként állított fel bennünket 1990-ben a vádlottak padjáról, amikor – a marosvásárhelyi³ és a szlovákiai nyelvtörvénnyel⁴ kapcsolatos tüntetések lélektipró hangulatában – lélekben a mi miniszterelnökünknek is mondta magát⁵. Nemcsak mondta, hanem cselekedett is. A kisebbségi kérdésekben meglehetősen érzéketlen Európa elé tárta sorsunkat, hátrányos helyzetünket.

A szlovákiai magyarság helyzete érvényes a többi határon túli nemzet részre is: nyolcvan éven keresztül küzdött, hogy megőrizze értékeit és továbbadhassa azokat az értékeket, amiket örökölt. 1990 óta az szlovákiai magyar nemzeti közösség nagy sikere, hogy a demokratikus választások eredményeként parlamenti képvisellel rendelkezünk, hogy ezt mind elsősorban saját erőnkéből értük el, de van egy mérce a számunkra: ismerni a múltat, ápolni a hagyományokat, büszkén vallani a hovatartozást, vállalni az őseinket és hivatkozni mindarra az értékre, amit létrehozta – számunkra

szent kötelesség. Szent kötelesség azért, mert ez jelenti nemzetünk jelenének és jövőjének élető erejét. Szent kötelességünk azért, mert ez ad öntudatos magabiztosságot a jelenhez és erőt ahhoz, hogy küzdve, de elérjük gyermekeink számára azokat a jogokat, amelyek minket megilletnek.

Antall József a mindenkit megillető emberi jogok nevében, erőteljes munkával járult hozzá a nemzeti kisebbségek jogbiztonságának nemzetközi szavatolásához, az ezzel kapcsolatos dokumentumok kidolgozásának megfogalmazásához. Példaképp említhetem az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) Koppenhágai Nyilatkozatát⁶, amely az autonómia jogát is kimondja a nemzeti kisebbségek számára. Diplomáciai erőfeszítései révén elérte az annyiszor bírált, de azóta többszörösen is hitelesített 1201-es jegyzőkönyvajánlások megfogalmazását, amely az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének mai napig legprogresszívebb dokumentuma⁷, és amely eszköz számunkra, minden kisebbségben élő, határon túli magyar számára.

Antall József külpolitikája évszázados tapasztalatokra épült, célja volt a kapcsolatok erősítése, megszilárdítása. Kezdeményezésére jött létre a Visegrádi hármak csoportja⁸, a Közép-európai Kezdeményezés⁹ és a Közép-európai Szabadkereskedelmi Társulás¹⁰. Lehet, hogy ezek jobban ismertek Hexagonaleként¹¹, az európai integrációs folyamat mai

⁶ Az EBESZ (akkor még EBEE) Emberi dimenzióval foglalkozó Koppenhágai Értekezletének Záróokmányát – amelyre az előadó is hivatkozik – 1990. június 29-én fogadták el. A dokumentum teljes szövege itt olvasható: file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/My%20Documents/Downloads/201307151559250.ebesz_koppenhaga.pdf (Letöltés: 2016. január 11.)

⁷ Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 1993-ban elfogadott 1201-es ajánlása az Emberi Jogok Európai Egyezménye a kisebbségi jogokra vonatkozó kiegészítő jegyzőkönyvvel kapcsolatban. A teljes szöveget lásd: <http://adattar.adatbank.transindex.ro/nemzetkozi/rec1201h.htm> (Letöltés: 2016. január 11.)

⁸ A Visegrádi Csoport 1991 februárjában alakult meg, tagjai kezdetben Csehszlovákia (később Csehország), Lengyelország és Magyarország voltak, majd 1993-ban Szlovákiával bővült az együttműködés.

⁹ A Közép-európai Kezdeményezés (KEK, Central European Initiative, CEI) nemzetközi szervezetet 1989-ben alakították meg a korábbi közép-európai szocialista országok, majd hozzájuk csatlakozott Ausztria és Olaszország is. A tagok száma napjainkra 17-re nőtt. A szervezet olyan kormányközi fórum, amely a tagok közötti párbeszéd és együttműködés kereteit kívánja megteremteni a politika, gazdaság és a kultúra területén.

¹⁰ Helyesen: Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodás (CEFTA): 1992-ben alakult a Visegrádi Csoport tagjainak részvételével. A szervezetről bővebben Szabó Szilvia: *A CEFTA múltja és jelene (a Visegrádi Négyek együttműködése tükrében)*. Budapest, Budapesti Gazdasági Főiskola Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Gazdálkodás Szak, 2012.

¹¹ Görög számnévvel kifejezve így nevezték az együttműködő országokat 1991 nyarától, amikor a régiós együttműködés Lengyelország csatlakozásával hattagúvá vált (Magyarország, Jugoszlávia, Olaszország, Ausztria, Csehszlovákia, Lengyelország).

napig fontos eszközeiként. Antall József diplomáciájának köszönhető az is, hogy megszülettek, napvilágot láttak és érvénybe léptek a Szlovák Köztársasággal és Romániával szembeni elvárások akkor, amikor 1993-ban az Európa Tanácsba felvették őket.

Antall József három pillérre épülő külpolitikát hagyott ránk. A magyar külpolitika axiómái a mai napig érvényesek, amelyeket elképzelni könnyű, de megvalósítani annál nehezebb: úgy kialakítani jó viszonyt a szomszédos országok nemzetei között, hogy az egyenjogúság, az egyenrangúság ne csak az állam és a többségi nemzetrészek között jöjjön létre, hanem a kisebbségek és a többségi nemzet között is; az itt létrehozott szilárd egyensúllyal jelentkezzenek a szomszédos államok a civilizált Európában. A mindenkori magyar kormánytól függ ennek az egyensúlynak a megtartása. Küzdelmes út ez, de veszélyes és igazságtalan útra lép az, aki ezt megbontja, és aki ezt elfeledi.

Mi, felvidéki magyarok, a felvidéki magyarság legitim képviselői megtanultuk és kívülről tudjuk a haza bölcsének szavait: A politikában nem a rokonszenv, hanem a becsületes érdek a legfőbb irányadó¹². Kellott a támasz, az összetartozás tudata a küzdelmünkhöz. Ma is kell, amikor a hatalom Szlovákiában agyafürt következetességgel célba vette mindazt, ami a legszentebb, ami a legfontosabb számunkra: azonosságunk megőrzése.

Fokozatosan akarják szétzúzni, megsemmisíteni anyanyelvi oktatásunkat, de mi nem engedjük! 1995-ben a szlovákiai magyar szülők bizonyítottak, megakadályozták a kétnyelvű oktatás bevezetését, és meg vagyok győződve arról, hogy a jelen helyzetben is meglesz az az erő, az az összefogás, amely szintén meg fogja akadályozni mindazt, amit a kormány programja számunkra készít¹³. Magyar nemzeti közösségünk kultúráját akarják sárba taposni, megbénítani minden lehető eszközzel. Mi meg tudjuk és meg akarjuk védeni, hogy népművészetünk, kultúránk, kulturális értékeink, kultúránkat ápoló, fejlesztő szervezetünk megmaradjon. Nyelvünket akarják kitépni, édes anyanyelvünk használatától akar megfosztani a hatalom eltipró ereje! Ezt nem engedjük! Tőlünk függ, hogy beszéljük-e, használjuk-e anyanyelvünket, amellyel születtünk, és amellyel meg is akarunk halni. „[...] jogot, melyet az erőszak

¹² Deák Ferenc gondolata, amely helyesen: „Tudjuk mi azt, hogy a politikában nem a rokonszenv, hanem a becsületes érdek a legfőbb irányadó.” Elhangzott a képviselőház 1867. december 14-i ülésén. In: Képviselőházi Napló, 1865. VI. kötet, 1867. december 10–30. 109. p.

¹³ 1995-ben módosították a már Szlovákiában született nyelvtörvényt, amely – többek között – büntetési tételeket írt elő más nyelvek, így például a magyar használatáért a hivatalos kommunikációban az adott kisebbség részarányától függetlenül. A témáról bővebben: Simon Szabolcs: *Szlovákiai magyarok és nyelvtörvények*. In: *Magyarok és nyelvtörvények*. Szerk.: Kontra Miklós-Hattyár Helga. Budapest, Teleki László Alapítvány, 2002. 25–52. p.

elveszen, vissza lehet szerezni, s veszve csak az van, amiről a nemzet maga lemondott.”¹⁴ – írta Kossuth Lajos¹⁵. Mindehhez azonban éreznünk, tudnunk kell, hogy egy nagy múltú és nagy jövő előtt álló nemzet tagjai vagyunk.

Az anyanemzet és annak politikája, támogatása szükséges számunkra. Mi tudunk és akarunk békében élni más nemzetekkel, más nemzeti közösségekkel, de nem eshet csorba a büszkeségünkön. Ha csupán azokat a jogokat követeljük, amelyek az emberi és szabadságjogokból következnek számunkra, vajon miért sérti ez mások jogait, mások kibontakozásának lehetőségét? Mi nem akarunk mást, csak az egyetemes magyar nemzethez tartozva, magyarként, törvényeket tisztelő polgároként élni szülőföldünkön úgy, hogy szülőföldünk legyen a hazánk. Ehhez egységbe kell tömörülnünk, elvetve az életünkben mindig ott levő kételyeket, a vizályt, és ha így lesz, akkor „élni fog a nemzet, amely összetart”¹⁶ – ahogy Arany János¹⁷ írta.

Nehéz, de felemelő és a jövőbe mutató az antalli örökség. Az emberi erkölcsi értékek és a politikai elemek, a célok állandó szem előtt tartása, az erkölcs, az elvek, a politika és az etika egységének a megteremtése. Egyéni magatartásban és a politikai célok tekintetében fel kell nőnünk Antall Józsefhez. Vissza kell térni politikai és etikai hagyatékához, s közös erővel meg kell próbálni befejezni az ő befejezetlen életművét. Edward Young¹⁸ angol költő szavaival: „A holtakat úgy gyászoljuk meg, ha kívánságuk szerint élünk.”¹⁹ Őrizzük meg szívünkben Antall József emlékét és életművét, szellemi hagyományát; az örökséget pedig együtt vigyük, fejlesszük tovább!

¹⁴ Kossuth Lajos Deák Ferenchez 1867. május 22-én írt, az osztrák–magyar ki-egyeződést ellenző, ún. Cassandra levele. In: *Kossuth Lajos üzenetei*. Szerk.: Szabad György. Budapest, Neumann Kht., 2004. VIII. 3–17. p. (Letöltés: 2016. január 24.)

¹⁵ Kossuth Lajos (1802–1894) ügyvéd, politikus, a Batthyány-kormány pénzügyminisztere, a Honvédelmi Bizottmány elnöke (1848), Magyarország kormányzó-elnöke (1849)

¹⁶ Részlet Arany János 1848 tavaszán írt Egyesülés című verséből. Lásd: Arany János összes költeményei. <http://mek.oszk.hu/00500/00597/html/vs184702.htm#20> (Letöltés: 2016. január 11.)

¹⁷ Arany János (1817–1882) költő, az MTA főtítkára (1870–1879)

¹⁸ Young, Edward (1681–1765) angol költő

¹⁹ Magyarul lásd: *Vezérszavak. Velős mondatok és költői gondolatok hazai és külföldi remekírók műveiből*. 4. javított és bővített kiadás, Budapest, Franklin Társulat, 1901. 288. p.

antalljosef.hu